

Leto III

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 11-12

Naročnina: letno Din 24.-
polletno „ 12.-
četrtletno „ 6.-
za inozemstvo letno „ 36.-
Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Dimitrije V. Ljotić:

Nacionalna in narodna država

Dogaja se, da ljudje zmešajo ta dva pojma. Oni mislijo: če je država **nacionalna**, je tudi **narodna**.

Kaka sreča bi bila, če bi bilo tako! **Toda ni vselej tako.**

Največja nesreča za državo pa je, če je **nacionalna**, a ni **narodna**.

S tem hočemo to razliko pojasniti in pozvati »nacionaliste«, da razmišljajo o **narodni državi**; tiste druge pa, ki niso nacionalisti, hočemo pripraviti do tega, da ne pozabijo, da **prava narodna država brez nacionalne države ni mogoča**.

Država je **nacionalna** samo tedaj, če ima neka nacija svojo državo, ne da bi bila zajeta v državo druge nacije, različne od prve po ureditvi, po duhu in po usodi.

Na primer, francoska, nemška, italijanska nacija imajo svoje nacionalne države. One niso suženj drugih, od sebe oddvojenih tujih nacij. Nasprotno: Srbi pod Turčijo, Jugoslovani pod Avstrijo niso bili v svoji nacionalni državi, temveč v tujih državah.

Narodna pa je država tedaj, če ona v resnici odgovarja poreklu, duhu in usodi nacije — če je instrument, orodje, s katerim dotična nacija na eni strani izraža svoje najgloblje znanje, čustva in verovanja, z druge strani pa rešuje svoje glavne življenjske potrebe in stiske.

Zato je prvi pogoj, da je država **narodna**, da je **najprej nacionalna**, ker more narod samo v svoji državi izraziti svoje poglede na svet in življenje, svoja stremjenja in svoja verovanja.

To pa še ne pomeni, da je **vsaka nacionalna država ob enem že tudi narodna**.

Če je država nacionalna **samo po obliki** — če ta oblika izraža samo **zunanje** znake nacionalnosti države — če je ona nacionalna samo po imenu, grbu, zastavi ali službenem jeziku, — sicer pa je v svojem ustroju samo kopija **tujih** ustanov ali kraj urezan po tuji meri — če ta država ni instrument svojega najglobljega znanja, stremjenja in verovanja svojega naroda — če končno naravno ta država ni odrešilno orodje, s katerim si narod kuje svojo usodo, s kateri se nacija brani zla, preprečuje stiske, ureja nered, deli pravico in zavaruje blagostanje — **tedaj taka država ni narodna država, čeprav je nacionalna po svojih zunanjih znakih in obliki.**

Država pa **mora biti narodna**, po tudi **more** biti narodna. Taka pa, kot smo jo opisali, pa **še ni narodna**.

Ali je dovolj, da je država **samo nacionalna**? To vprašanje se ne more niti postaviti, pa že dobi odgovor: **ne, ni dovolj**. Kajti vse formalne zunanje označbe nacionalne države so **samo simboli**, izza katerih morata stati **resnica in stvarnost**.

Nacijam so potrebne nacionalne države, kakor ima vsaka sadiko v sadovnjaku božjem (in narodi so kakor sadike) svojo več ali manj različno prirodo. Države pa so **samo orodje**, s katerim se nacije branijo in kujejo svojo usodo — **ne po formi, temveč stvarno**.

Potreba nacije je torej **stvarna, resnična, globoka, živa in življenjsko važna** — ne pa samo zunanja, formalna, površna in mrtva.

Kateri naciji je potrebna država **samo** zaradi njenega imena, emblemov, samo zaradi jezika? Pateri naciji bi bilo treba imeti državo, ki bi je ne varovala propasti, razsula in razpada, gladi, velikih stisk ali sovražnikov?

Zato **nimajo prav** tako zvali »nacionalisti«, ki ne vidijo dalje ko **samo do zunanjih** označb države, ki mislijo ali govorijo **samo o nacionalnosti države**.

Ravno tako pa tudi **nimajo prav** tisti, ki niso nacionalisti, ki mislijo, da **more vsaka država rešiti težave svojega naroda, vsaka** — celo **anacionalna ali internacionalna država**.

Kajti **prvi pogoj** — da mora država odgovarjati svojemu organskemu namenu, svojemu smotru, da bi bila **resnično narodna** — ta prvi pogoj je (kot smo videli): **da mora biti nacionalna**. Če pa ostane nacionalna samo na **zunaj** — potem **še ni tudi narodna država**.

Da bi bila **resnično narodna**, mora biti **ne samo nacionalna**, temveč mora s svojim ustrojem in funkcioniranjem **odgovarjati svojemu organskemu smotru**, da bo **zares instrument**, s katerim se nacija brani in kuje svojo usodo.

Velika je **nesreča**, če država **ni nacionalna**. Narodi, ki so bili v tujčevi sužnjosti, to dobro vedo.

Toda velika nevarnost je, če država kljub temu, da je nacionalna — ni narodna.

Če država ni nacionalna, potem nacija trpi, ječi, se zvija, se muči, krvavi in skuša streti okove nenacionalne države, v katere področju se nahaja. Navadno se zgodi — če se narod ni dal duhovno zasužnjiti, če mu je duh ostal svoboden celo v nacionalnem suženjstvu — da je rezultat vsega tega **vstajenje nacionalne države**.

Velika nevarnost pa je v nasprotnem primeru, če nacija **ima svojo nacionalno**

državo, le-ta pa **ni poštena in prava narodna država**. Velika nevarnost je v tem, da **narod hitro občuti**, da taka država **ni tisto zaželeno orodje**, s katerim bi si koval svojo usodo v smislu omenjenih duhovnih spoznanj, stremljenj in verovanj, ki jih nosi v sebi — marveč je samo nek **instrument, ki je tuj njegovemu poreklu, njegovemu duhu in njegovi usodi**.

In čim bolj je hrepenel po takem usodnem orodju, in čim manj ga končno dobljen instrument zadovolja — tem **nevarnejše in globlje je narodno razočaranje**.

Za narod nastane **velika nevarnost**, da bi v trenutkih zamegljenosti duha ne zavrgel in razbil tega svojega **lastnega orodja** — iz razočaranja, ker mu je tuje, ker se mu zdi nepripravno in neuporabno.

Jugoslavija je **nacionalna država, ni pa še narodna država**. Ona še ni tisti fini instrument, ki bi odgovarjal jugoslovanski narodni stvarnosti, niti ni tisto **odrešilno orodje**, s katerim bi se narod branil in koval svojo narodno usodo.

Dobro je, da je ona nacionalna. Ni pa **dobro**, da **še ni narodna** — ker bi šele tedaj bilit tisto, kar bi morala biti.

Mnogi borci pri ustvarjanju Jugoslavije se čudijo, ker ona **ni taka**, kot so si jo najboljši med njimi želeli. Kar slišim jih, ko govorijo: »Tako ogromne borbe — pa smo **samo to dobili!**...«

Oni **nimajo prav**. **Mnogo smo dobili!** Dobili smo državo, katero smo obdali z

vsemi simboli, samosvojimi in nacionalnimi. **In to ni malo**, čeprav ni najbolje, kot bi moralo biti.

Toda naj mi junaki in ustvaritelji države ne zamerijo, če si jih upam pokarati — oni so se malo omehčali. Oni mislijo: **borili smo se**, sedaj je prav, da uživamo. **Toda božja pravica tega ne dovoli. Ona ne dovoli junakom, da bi gnili in trohneli**. Ker samo dve poti sta, po katerih more teči človeku življenje na zemlji: **prva** pot je, da **zgnije** in trohni — **druga** pa je, da **izgori**. Pravica božja pa veli: »Vsak dan ima svojo skrb« — dan brez skrbi je izgubljen dan, dan brez muke je izgubljen, dan brez borbe ravnotak. **Plug ki ne orje, rjavi. Človek, ki se ne bori, gnije in trohni**.

Zato pa je tudi Jugoslavija **sicer nacionalna, ni pa še narodna**. Dovolj daleč je še od tega, odtod izvirajo še mnoga razna vprašanja, ki nas razjedajo, odtod je tudi življenje **brez navdušenja**.

Mi pa **moramo napraviti, da bo narodna!**

Ogromno delo je pred nami, ki terja strahotnih naporov, muk in borb, da se ustvari.

Mi pa ne vprašamo za muke in napore. Mi vemo, **da moramo delati in se boriti**. Mi vemo, da **moramo doseči cilj**, ki se imenuje: **NARODNA DRŽAVA JUGOSLAVIJA!**

To si je postavil samo »ZBOR« za svojo nalogo. Odtod ima **toliko nasprotnikov** — pa tudi **toliko prijateljev**...

D. V. Ljotić:

Dve vprašanji

O nastopnem smo že pisali in govorili. Toda o resnici pisati ni nikdar dovolj. Ona ne prodre takoj v vsako glavo, niti ne v najboljše. Večkrat je treba isto stvar stokrat ponoviti, da se stopnič zablesti kot nova svetloba pred človekom, ki jo je tolikokrat čul, pa je ni sprejel in je šel mimo nje, ne da bi je spoznal.

Sprašujejo me nekateri prijatelji, trdni zborasti: **Kdaj bo Zbor zmagal?**

Odgovarjam jim: Nisem o tem razmišljal, držec se gotovih svetih besed: »ni vaša stvar razumeti čase in leta«.

Mislil sem o nečem drugem, predno sem se odločil nastopiti to pretežno pot. Vprašal sem se: **Ali bo sploh Zbor zmagal?** In šel sem na to pot, ko sem dobil odgovor: Ako je tvojemu narodu odločena doba vekov, mora obor zmagati. Tvoj narod more v strašnih časih, skozi katere gre, v kaos, ki je tu, in v onem, ki še pride, dočakati novo zoro samo tedaj, ako bo šel po poti Zbora. Vsaka druga pot ga dovede v strašno propast. Vsaka druga pot je pot njegove zaslužene smrti. Samo ena pot je pot življenja in to je pot Zbora. Zato mora Zbor zmagati, ako je tvojemu narodu določena vekovna doba.

In ko sem prejel ta odgovor, tedaj sem se podal na to pot, zares mučno in težko, toda **edino**.

Toda kdaj da pride zmaga, na to nisem mislil.

Mislil sem na življenjsko delo, na delo za odrešenje našega naroda. Govoril sem: Narod nam mora biti rešen, mora dočakati novo zoro, ki bo prišla po krvavi in strašnoviti noči kaosa. Da se to zgodi, morata duh in misel Zbora zavladati dušam naroda. Morata, ker sta napolnjena z resnico in ker svetita z resnico, — in brez resnice jima ni pota, niti življenja, ampak samo propast, smrt in sramota.

Ne morem pa reči, kdaj bo Zbor zmagal. To pa ne znači, da mi je vseeno, ali zmaga kmalu ali pozno. Pa tudi tega ne znači, da ne bi mislil na to, kako naj pride čimprej do zmage. Toda ne radi nas čimprej, ampak radi našega naroda in njegovega odrešenja.

Kajti eno je, Bogu hvala, danes brez dvoma v življenju našega naroda: da mi te borbe ne vodimo, da se rešimo svojih težav, ampak nasprotno s to borbo prevzemamo nase ogromne brige in težkoče — to

pa naši borbi in našim brigam daie lahkoto in moč.

Mislil sem mnogo o tem, kako naj Zbor čimprej zmagaja, pa se mi vselej ta misel zveže z drugim vprašanjem: »A kaj si ti, ki to vprašuješ, storil da ta zmaga čimprej pride?«

Nikjer ni v kamnu zapisano, da mora Zbor zmagati. Zbor je samo možnost odrešenja našega naroda. Ako delamo in ne sedimo. Ako se borimo in ne počivamo. Ako izgovarjamo in ne trohimo.

Če si uvidel, da sta duh in misel Zbora življenjska resnica za tvoj narod in to edina življenjska resnica, — kaj si storil, da ta resnica zmagaja?

Ali si jo javno pred ljudmi izpovedal, ne plašeč se, ne skrivajoč se, — ali pa si pod odejo samo v svoji postelji šepetal: »Zbor ima prav, Zbor je resnica, Zbor mora zmagati, ako gre Tvojemu narodu vekovna doba.

Ali si delal na tem, da ta duh in to misel tud drugi okrog Tebe sprejmejo, — ali pa si smatral, da je zadosti, da samo Ti tako misliš, drugi pa naj ostanejo v zmoti in mraku?

Ali si se neustrašeno oziral okrog sebe za zmote, s katerimi je napolnjeno naše javno življenje, boreč se proti njim z orožjem resnice Zbora, ali pa si bojazljivo in slabotno molčal zakrivajoč oči, kakor apostol Peter pred služkinjo in slugami Kajfe?

Ali si in koliko si storil, da resnica Zbora najde čitalece, — ali pa niti Ti nisi smatral, da jo je treba redno spremljati?

Ali si borbo Tvojih tovarišev iz Zbora materijelno podpiral, ali si dal kako materijelno žrtev, da bo ta borba čim uspešnejša, ali pa si tudi Ti delal izlete, se veselil in živel kakor ostali ljudje, ki nimajo misli in duha Zbora, da ga privedejo k zmagi? Ali si Ti to vse delal, ali nisi delal?

Ako si delal, delaj tudi dalje. Dobro delaš. Zbor bo hitro zmagal. Mora hitro zmagati.

Ako Ti tega ne delaš, zakaj vprašuješ: »Kdaj bo Zbor zmagal?« aZkaj Te to zanima? Ti si za Zbor tujec. Ti si človek, ki samo z ustnicami govoriš o Zboru. Misel Zbora ni Tvoja misel. Ti si se z njo samo slučajno okrasil, kakor s tujim perjem.

Če ti vse to delaš, kar sem zgoraj navedel, ne bi spraševal, kdaj bo Zbor zmagal. Za tebe bi to bilo jasno kakor dan božji...

Vprašujejo nas tudi ostali, katerim je Zbor tuj: »Od kod veste, da bo Zbor zmagal, ko je ogromna večina naroda daleč od njega?«

Eno je večina, a drugo je resnica, — odgovarjamo mi. Ko smo započeli to naše pretežno delo, se nismo niti enkrat vprašali, kje je večina. Ako smo hoteli to vedeti, obrnili bi se na razne volilne statistike, ali pa na ogromne narodne sejmice.

Nismo se toraj vprašali, kje je večina, ampak samo: **kje je resnica**.

Drugi so spraševali, kje je večina. Vsi ostali so spraševali, kje je večina. Samo Zbor je spraševal, **kje je resnica**.

In če nam Vi sedaj rečete: »Niste zbrali večine!« — se mi smejejo in odgovarja: mo: »Nismo je niti iskali!«

Če bi jo bili iskali, pa ne našli, bilo bi zares škoda in sramota. Toda nismo je iskali. Iskali smo resnico, katere, zopet, razen nas nihče ni iskal.

Glavno je torej vprašanje: »Ali smo našli resnico, katero smo iskali?«

Toda naši sogovorniki že odhajajo dalje, za njih to ni več zanimivo. Resnica in iskanje resnice jih ne zanimata. Oni smatrajo, da resnica v politiki ne velja.

Mi pa zopet smatramo, da je v vsaki stvari an svetu, od travice do zvezdnatega nebeškega oboka, resnica najvažnejše in najpotrebnejše vprašanje, in radi tega mislimo, da je tudi v politiki — pri upravljanju narodne usode in usode države — najvažnejše vprašanje: **Resnica**.

Za one pa je glavno vprašanje večina, ker večina daje moč.

Mi jim odgovarjamo: mislite si potniški avtomobil, ki ga pomika motor 70. konjskih sil, pa je noč. Svetilke ne dajo svetlobe. Ne osvetljujejo pota. Kaj Ti pomaga moč, če ne veš resnice, kaj Ti pomaga Tvoj avto s 70. konjskimi silami, ko ne vidiš prsta pred nosom. Priznati moraš, da bi Ti bilo stokrat koristnejših dvoje vaveti in volovska vprega, kakor pa avto s 70. konjskimi silami.

Tako prilično je tudi odnos večine in resnice: krasota in sreča. Večina v zmoti: zropast in sramota.

Torej je Zbor iskal resnico, ki daje svobodo in vse, kar napravi narod močan in jak, a ni iskal večine.

In zato tudi Zbor razpolaga z resnico v našem narodnem in državnem življenju in zato, ker je on sam resnico iskal, jo tudi sam ima.

A kdor ima resnico, ta mora zmagati. In nikdo drugi ne more zmagati, nego oni, ki ima resnico.

Pa da takoj dodamo: čeprav nismo dirkali z avečino, nismo daleč od nje.

O, malo je še pravih Zborašev. Pa je nekaj drugega: razorožuje one, ki čujejo besedo Zbora, ta beseda. Vsak ostane pod njenim vtisom, izvzemi srca, ki so prepolna mržnje. Vsakdo sklanja glavo pred silo resnice. To je naša izkušnja za nekaj let nazaj s tisoč zborovanj in konferenc.

Zraven ne pridejo zato, ker niso borci in junaki. Ali, da je Zbor že tu, bi z resničnim navdušenjem rekli: prav je tako.

Toda borci in junaki bodo Zbor dvignili s svojo močjo, s svojo vero, s svojim trudom in s svojimi žrtvami.

Nikdar niso bojazljivci in »Hochstaplerji« delali zgodovine, oni so jo le uživali. Uživali so kapitale, moralne in materialne, katere je junaštvo in mučeništvo dalo njihovim zemlji. Toda borci in junaki niso bili nikdar in v nobenem narodu mnogo, toda vselej, ako ima narod vekovito dobro, je bilo dovolj, da so s svojim junaštvom osolili življenje in ga z mučeništvom prosvetlili.

To hočejo borci in junaki, ker so to miljenci božji. To so otroci svetlobe: ljubijo resnico, mrzijo pa laž. In kadar resnico zagledajo, hitijo, letijo, se ne pogajajo, ne merijo in ne štejejo, ampak doprinašajo žrtve. Njihova je zmagaja: »odkar je vrana počrnela«.

Zbor jih zbira, a zadruga, ki niso taki, se ne briga.

Zato Zbor mora zmagati.

Neljuba ugotovitev

Registriranje Ljotičevega članka iz »Angriffa« po celjski »Novi Dobi« žal ne poznam, čital sem le opazke »Jutra« od 7. t. m. pod zgornjim zaglavjem. Resnici na ljubo ugotavljam kot eden »Zborovih« — »vodičev«, kakor nas »Jutra« blagovoli nazvati, — sledeče: Ljotič dotičnega članka ni pisal za Nemce, niti samo za nemške Zboraše, pač pa za vse Zboraše! Članek je izšel najprvo in pozneje tudi dodatek kot pojasnilo na razne napade, v zborškem glasilu »Novi Put« pod naslovom »Opasne zablude« — in ga je »Angriff« le preyedel in podpiral z »Ljotitsch«, česar sicer ne odobravam, kar pa menda ni taka pregreha. Vsebinsko članka pa je Ljotiču narekovala ljubezen in skrb do bratskega Češko-slovaškega naroda in države. Zato je povedal nekaj resnice, ki ni za vsakogar vidna, pa jo tudi »Jutra« še registrira dne 6. t. m. pod zaglavjem »Pred važnimi dogodki«.

Kar pa se tiče zborške mladine, naj se »Jutra« ne jezi in tudi ne skrbi. Naj bo le uverjeno, da je mladina vselej tam, kjer so zdrave ideje in mož-voditelj, kot nosilec istih, kateremu sledi s polno zavestjo ter prepričanjem in ne slepo. To resnico je že zdavnaj uvidel g. »Drin« od »Slovenca«, pa jo bo tudi »Jutra« in morda celo njegov celjski privesek »Nova Doba«.

»DRIM.«

Nacija in mladina

Nedavn otega smo se ob neki priliki razgovarjali zurednikom odličnega srednješolskega glasila. Svaril nas je in apeliral na našo »uvedenost«, da naj trdno prime-mo za vaje »svoje« fante, ki baje vnašajo našo ideologijo in naš program v sotrudniški krog od njega urejanega lista. Zagotovili smo mu, da nimamo prav nobenega namena ustvarjati razdore in struje med našo mladino (ker to ne bi bilo v skladu z našimi načeli!), da nočemo vplivati na udejstvovanje »svojih« fantov pri omenjenem listu, ker nam njihova zrelost in kvaliteta dajeta garancijo, da se z naše strani ne vodi nikakšna borba za megalomanska stremjenja, pač pa da je vse delovanje vse naše mladine, kjerkoli se ta udejstvuje, povsod prežeto z eno samo mislijo, z eno samo trdno namero: **vnesti novega duha med jugoslovansko nacionalno mladino!**

Med ostalim smo zvedeli, da je bil n. pr. odklonjen uvodnik mladega njihovega sotrudnika, češ, da je hotel na uvodnem mestu »njihovega« glasila propagirati »naš« program. Postali smo pozorni ob teh besedah, ker bi nam bilo v resnici skrajno neprijetno, da bi se »naš« program uveljavljal na uvodnem mestu »njihovega« glasila. Vprašali smo, dali je morda bilo v odklonjenem uvodniku govora o združništvu, o načrtnem gospodarstvu, o stanovski demokraciji (saj danes že vsak preprosti človek ve, da je to os Zboraške ideologije!). Na veliko presenečenje par tovarišev, ki smo

Bombe

Pred vojno je bilo, ko je nekoč g. Rasto Pustoslemšek imel predavanje v »Mestnem domu« v Ljubljani o svojem potovanju v Carigrad. Mi takratni srednješolci smo kar požirali njegove besede, saj je govoril o Balkanu, kamor nas je srce vleklo. Spominjam se prav dobro, da je govoril o Srbiji in Bolgariji, spominjam se pa tudi na neko njegovo epizodo iz tedanje Turčije, katero nam je ob tej priliki povedal.

Naenkrat se je nekje med potom skozi Turčijo ustavil njegov vlak na odprti progi. Nastalo je splošno razburjenje. Odpirala so se okna in vrata. Ljudje so letali ob vlakem sem ter tja. Čuli so se vzkliki in prerekanje. Nekdo je pred vozom vpil na ves glas. Kaj se je zgodilo?

V kupeju se je nekemu turškemu patriotu zazdelo, da ima njegov sosed — bombe v košari! Potegnil je zasilno zavoro, ker se mu je zdela država v nevarnosti. Pritekli so sprevozniki, prišla je straža z vlaka in našli so v tisti korari črne okrogle — buče, s tisto sočno rumeno sredico, ki se posuta s sladkorjem tako prileže na jugu v vročini ob opoldanski mizi...

Uradne osebe so napravile kisló užaljene obraze, potniki so se hudomušno muzali, vlak je zdrčel naprej proti Carigradu in nevarnost ja zdržavo je minila.

Če jo je prevneti patriot za to kaj skupil, g. Pustoslemšek ni povedal, pač pa smo mi vsi odnesli s predavanja prav svojevrstno mnenje o tedanji Turčiji, mnenje, ki jo je le predobro označevalo. Nekaj v Turčiji ni v redu, smo si dejali in prav smo imeli. Vse preveč in prehitro povsod vidijo bombe, smo modrovali, mora jih biti tam mnogo, ki imajo slabo vest, vsaj zavdati se morajo, da bi jo lahko imeli. Ta zavest povzroča strah, strah pa ima velike oči!

Kadar pa ima strah velike oči, potem prav gotovo v resnici nekaj ni v redu. In v Turčiji res marsikaj ni bilo v redu vse dotlej, dokler Ata-türk ni poslal vse, ki so imeli slabo vest, k vragu. Od tedaj pa nič več ne vidijo bomb namesto buč. — Vsaj tam ne... T. Š.

Usodno vprašanje

Pod gornjim naslovom prinaša »Slovenec« dne 3. t. m. uvodnik, v katerem piše med drugim tudi to-le:

»Nato je papež Pij XI., ki je antisemitizem načeloma v zadnjih letih že parkrat obsodil, v nagovoru na gojence zavoda de Propaganda Fide obsežno in jasno obsodil razisem sploh, kolikor prenapenja narodnostno načelo v tem smislu, da človeštvo na biološki podlagi ostro ločuje v plemena, med katerimi da obstojajo bistvene razlike, ki segajo od fizioloških podlagi ostro ločuje v plemena, med katerimi da obstojajo bistvene razlike, ki segajo od fizioloških podlagi tja v duhovno življenje, v moralno miselnost in v kulturo ter seveda tudi v politiko.«

razgovoru prisostvovali, smo pa dobili odgovor, da ni bilo v predmetnem uvodniku nobene besede ne o združništvu, ne v načrtnem gospodarstvu, niti o stanovski demokraciji, pač pa — strmite mladi Jugoslovani — **o naciji!**

Bog čuvaj Jugoslavijo pred mladino, ki se odreka svoj! naciji! Nacija, sveta beseda, za katero so žrtvovali svoja mlada življenja najplemenitejši sinovi Jugoslavije, nacija, za čije plemenite tradicije in svetlo bodočnost se bori vsa današnja jugoslovanska nacionalna mladina širom vse naše tužne domovine, nacija, za katero je padel Njen največji sin in Njen Zedinitelj, naj bi bila pojem, o katerem ne bi smela pisati in govoriti »naša« slovenska mladina!

Spominjamo se na »borbenost« mladine vzgojene v »nacionalnem« režimu in jo primerjamo z borbenostjo današnje mladine. Kakšna razlika v načelih in udejstvovanju! Res je, da borba »oštiri« (kot je na Rožniku ugotovil naš Vodja), a kljub vsemu temu moramo na »našo« žalost ugotoviti, da se je tej priliki »oštrenja« večinoma odrekla tista mladina, ki je zrasla v ugodnem okolišju »nacionalnega« režima! Ali naj ta umik pomeni strahopetnost? Tega ne bi trdili z vso odločnostjo, pač pa je to znak previranja, duševnega potresa, znak nacionalne nejasnosti, tavanje med levo in desno potjo, ki se odpira »našemu« razgledu v skrajšano pravo jugoslovansko nacionalno bodočnost!

Alojz Gradnik:

Za srebrnike

Videl sem ga v mestnih ulic gneči

In idočega skoz tiho vas.

Videl sem ga skoro vsaki čas,
v krčmah, kadar hrup je bil največji.

Kakor da bi trudil se prestreči

vse besede, vsak najtišji glas,

je povsod vohljaj njegov obraz.

Ta obraz prihuljeno prežeči

zdel se mi je tako čudno znan.

»Kdo si?« vprašal sem ga neki dan.

»Niš, nisi ti — kaj ni v Milanu

tvoja slika v nekem samostanu?

O seveda! Kaj pa iščeš tod?

Svinja! — Bil je JUDEŽ IŠKARJOT...

(Iz zbirke »Pot bolesti« 1922.)

Naj bodo te dobronamerne vrstice zapik omenjenemu razgovoru in naj ravno radi tega vsa jugoslovanska nacionalna mladina še z večjo ovdočnostjo poseže v razvoj dogodkov: za čast, ponos in veličino jugoslovanske Nacije!

Sedaj pa pogledimo sam članek, ki je bil pisano odklonjen s tole dobesedno pripombo: »To ne spada v naš list, kvečjemu v »Zbor!«

Vodilna misel našega nacionalizma

Kakšen mora biti naš nacionalizem? Katera naj bo njegova vodilna misel? O tem vlada v naših vrstah (mišljene so vrste lista, v katerega baje pričujoči članek ne spada — op. ur.) precejšnja nejasnost. V glavnem je to vpliv zastarelega liberalizma, pa tudi raznih lažirevolucionarnih gibanj, kot je komunizem. V splošnem ne vemo, pri čem smo. Katere so naše glavne smernice, kakšen je naš program? Zato hočem v naslednjih vrstah malo razjasniti pojme glede tega.

Naša glavna misel je obsežena v enem samem geslu: **Skrb za nacijo** — narod. To predstavlja za nas največjo vrednost. Vse drugo mora biti tej skrb podrejeno: Gospodarstvo, prosveta, svoboda itd.

Narod moramo z vsemi močmi okrepiti. Zato smo brezpogojno za narodno edinstvo ali bolje povedano **narodno sloglo!** Hočemo moralno, ekonomsko in politično edinstvo — sloglo!

Charles S. Forbes:

Dajmo poslancem pokojnine!

(»The Baltimore Sundry Sun«.)

Vse svoje življenje sem grajal poslance, ker ne ravnaajo kot državniki. Sedaj pa sem prišel do prepričanja, da niso krivi oni, temveč vi in jaz, ki jih volimo.

Nikdar nismo bili pravični do naših predstavnikov v Washingtonu. Pozabljamo, da so tudi oni ljudje in da se kot mi ostali na smrt boje, da ne bi izgubili svojega mesta. Radi tega oni glasujejo za vse, kar jim omogočuje, da bodo zopet izvoljeni, brez ozira, če s tem soglašajo ali ne. Nekaj pa vsekakor moremo in moramo napraviti: Treba bi bilo dati vsakemu poslancu dosmrtno pokojnino, ki bi bila enaka njegovim polnim prihodkom 10.000 dolarjev.

Na prvi pogled to diši po onih neslavnih državnih jasliah. Toda verujte mi, edino to je v stanu onemogočiti vse ostale jasliah. To bi nas letno stalo največ deset milijonov dolarjev, a že imam načrt, kako bomo nadoknadili večino tega denarja.

Kako se postane profesionalen politik

Poglejmo, kaj se godi z mladim človekom, ki se spušča v politiko. Bil Smid je dober odvetnik in prepričljiv govornik, pa stopi nekega dne v zakonodajno telo. Tudi on dela samo nekaj tednov na leto in še vedno doma opravlja svoje odvetniške posle. Posreči pa se mu, da v zakonodavstvu doseže neko dobro stvar in njega kmalu izvolijo v kongres, za narodnega poslanca. Hitro spozna, da mora biti devet mesecev v Washingtonu, da se njegova odvetniška praksa krči in da je sedaj politika postala njegov poklic, s katerim mora preživljati sebe in svojo družino. Posto-

Denuncijantom v album

»Če slišm besedo denunciant ali ova-duh, mi gre mrzlo po hrbtu... In vendar pravi zakon, da zločin moraš ovaditi, če zanj veš — sicer si sam kazniv.«

Ovadu, ki prijavi nedolžnega človeka z lažnivo ovadbo, je podlež. Zakon predpi-suje zanj kazen, če pride na dan, da ga je vodil za nos. Tisti, ki ovadnha posluša, a ve, da je lopov, in da lažnivo ovaja, je sam lopov. Trikrat lopova sta oba, če eden spre-jema, a drugi daje denar ali koristi za laž-no ovadstvo.

O vaduh pa, ki licemeri in se hinavsko približa žrtvi, navidezno soglašujoč z nje-nimi nazori in dejanji, potem pa lažno ova-ja za denar, je Judež Iškariot, lo-pov nad lopovi. Ravno tak je tisti, ki ga posluša, plača in izkorišča njegovo ovadbo. Če se ti približata, ti je kot da bi prijel za mrzlo kačo ali ostudno krastačo... Obeh se drži prokletstvo božje...«

(Dostojevski, »Zločin in kazen.«)

Vse duševno in materialno delo vsake-ga poedinca mora biti v skladu z narodno celoto in narodno koristjo sploh! Zato odklanjamo neomejeno svobodo! Zakaj svo-boda, ki ruši in podira vse, kar je narodu sveto, vrh tega pa ga še gospodarsko iz-žema, sploh ni svoboda.

Edinstvo naroda moramo doseči brez-pogojno. Zato odklanjamo cepitev na razne stranke in stranice, ker to pomeni slabi-tev narodove moči.

Za popolno narodno edinstvo pa je po-trebna močna avtoriteta, v katero narod zaupa. Narod pa zaupa v poštenje, junaštvo in mučeništvo.

Take avtoritete mi ne odklanjamo. Na-sprotno! Vsa oblast pripada edinstveni in samozavestni naciji, nerazcepljeni na stran-čice, ki je ponosna na poosebljeno avto-riteto poštenja, junaštva in mučeništva. Nacija — celota je nad cilji poedinca in zato si sme podrediti duševno, materialno in kulturno življenje poedinca. Avtoriteta celote je najvišja in popolna!

Vse, kar obstoja, vse duhovne in ma-terijalne sile morajo pod oblast celote — nacije!

O tem bi se dalo še marsikaj govoriti, toda za to je tu prepričen prostor. Pa pri-hodnjič kaj več!

Na koncu naj samo še pripomnim, da zmore nacionalizem ustvariti svojo moralo, svoj mit in svoje poslanstvo le na temelju junaštva in mučeništva. To dvoje pa je zopet nemogoče brez — poštenja!

-anat.

poma začena uvidevati, da mora biti po-novno izvoljen.

Radi tega Bil Smid doseže, da dobi nje-govo mesto novo pošto. Zahteva kredite za gradbo nove federalne železnice, sino-vom iz uglednih mestnih rodbin zasigura mesta v državni službi in izposluje, da mi-nistrstvo pošte in telegrafa pošilja morje kopij njegovih govorov v kongresu v nje-govo mesto. Kadar pa pridejo nove volitve, pravimo samim sebi: »V teh dveh letih je Bil Smid prav gotovo marsikaj napravil. Volimo ga zopet!« In tako ga zopet poš-ljemo v Washington še za eno periodo. Med tem postane Bil Smid profesionalni politik. On nima nobenega drugega vira dohodkov in se pričinja bati, da ne bi pri prihodnjih volitvah morebiti propadel. On čuti, če ne bo izposloval za svoj srez večje podpore brezposelnim in če ne dobi poso-čila za novo šolo, bo mesto njega izvoljen njegov konkurent, ki vsak dan agitira po 15 ur in ki ljudem dopoveduje, kako kla-vern poslanec je Bil Smid. Bil hoče po-magati svojemu kraju, ali v njegovo glavo sili neizbežna misel: »Kaj bo, ako me ne izvolijo?« In tako mu ne ostane nič dru-gega, kakor da s kolegi iz ostalih grup sklene »gentlemen's agreement«, da se bo-djo vzajemno podpirali. Ti nam boš poma-gal, da bomo izglasovali milijardo, ki nam je potrebna, a mi ti bomo pomagali pri prihodnjih volitvah.

Bil Smid socialno ni siguran! To sigur-nost mu moramo dati mi! Iz njegove duše moramo iztrgati strah pred siromaštvom, ker ta strah goni poslance, da glasujejo za zakone, proti katerim bi drugače go-tovo nastopili, in ki nas državljane sta-nejo vsaj milijardo dolarjev.

Moj načrt.

Radi tega predlagam sledeče:

Onega dne, ko bo Bil Smid zasedel svoje mesto v kongresu, naj njega vpišejo v seznam državnih uradnikov z dosmrtnimi pripadki 10.000 dolarjev letno — pod pogojem seveda, da iz kongresa ne bo izključen ali da sam ne izstopi. Po vsakih volitvah bomo imeli okoli 100 bivših poslancev in zavarovalna društva nam bodo gotovo rekla, da bodo oni živeli še 20 let. Tako bomo vsako leto, tekom 20 let, pošiljali v penzijo 100 bivših poslancev. Sprva nas bo to stalo samo eno milijardo dolarjev letno, a po 20 letih največ 10 milijard dolarjev. Danes ta vsota ne predstavlja za Washington velikega izdatka. Izdatek 10 milijonov dolarjev je ravno kaplja vode v morju deficita od pol milijarde.

Naravno, ako je Bil Smid človek na svojem mestu, ne bo smatral tako rešenje kot dosmrtno rento, ki mu daje pravico, da nič ne dela. A čim ga osvobodimo strahu, bo jako verjetno ponovno izvoljen. Ljudje, kot je senator Borah, se ne boje, da ne bi bili ponovno izvoljeni. Oni ne vprašujejo svojih volilcev, kaj mislijo. Oni jim enostavno povedo, kaj so napravili in kaj so to napravili. Bil Smid bo stopil na govorniški oder in bo rekel svojemu srežu, da je glasoval proti temu in temu zakonskemu predlogu, ker smatra, da je ta predlog odveč in da vlada za njega nima denarja, posebno pa še radi tega, ker bi to tako ali tako končno morali plačati sami volilci. On jim bo povedal resnico: čim več bo potrošil Washington, tem manj bo ostalo doma.

Bivši poslanci — bodoči uradniki.

Rekel sem vam, da imam načrt, kako bomo nadoknadili velik del teh milijonov. Ako bi Bil Smid pri naslednjih volitvah propadel, bi lahko njega, po mojem načrtu,

zaposlili kot državnega uradnika. Predsednik bi v Bilu Smidu pridobil prvorazrednega človeka, ki zna mnogo stvari, kar je odvisno od tega, v katerem odboru je prej delal. Ako ne bi hotel na to mesto, bi Bil lahko počakal na mesto, ki mu ugaia. Zanj ne bi dobival nobene večje plače. Tako bi sčasoma dobili 1000 bivših poslancev, ki bi služili po raznih vladnih uradih brez novih izdatkov. Tako bi dobili denar, ki smo ga izdali za pokojnine, nazaj v obliki uslug.

Moj predlog je seveda naletel na številne kritike. Tako mi je rekel nek človek s ceste: »Bratec, to bi bilo nekaj za mene. Eno zakonodajno dobo bi odslužil, potem pa bi lepo sedel in počival.« »Ne verjamem,« sem mu odgovoril, »kdor gre enkrat v Washington, ta ga ne zapusti tako lahko. Mar ste že videli poslanca, ki bi bil hotel odložiti mandat?« »Mogoče imate prav. Toda, če poslanci tako sijajno živijo v Washingtonu, bom v bodoče presneto pazil, koga bom volil.«

Nek odvetnik mi je rekel: »Vaš predlog je dober. Mislim, da bi na ta način šli v politiko boljši ljudje.«

Končno je pripomnil nek mlad študent: »Vi mislite najbrž na to, kar imajo Angleži že mnogo let. Pri njih politika pomeni karijero. Mogoče bi vaš načrt povzročil isto pri nas.«

Ko mi je prvič prišel na misel ta načrt s pokojninami, sem se sam sebi smejal. A čim več o njem premišljuje, tem bolj uvidevam, da bi se prav za prav moral smejati vsem volilecem, ki že 150 let izgubljajo izpred oči človeško naravo. Plačali smo visoko ceno za slabo vodenje države, ker naši poslanci izgubljajo polovico časa s tem, da mislijo, kako bodo zopet izvoljeni. Če pa lahko v enem letu prihranimo milijardo na ta način, da izdamo deset milijonov, potem je to dobra kupčija.

Westfalski Slovenci v domovini

Dne 5. t. m. so prispeli s posebnim vlakom iz Essena naši izseljenci-Slovenci. Časopisi so isti dan le v kratkih noticah obvestili javnost, da prispe vlak v Ljubljano ob 12. uri, če ne bo večjih zamud. Tudi vaš poročevalec je odšel na kolodvor, da prisostvuje sprejemu. Toda — na kolodvoru je bilo ob napovedanem času baš toliko ljudi kot običajno! Na vprašanje ali je vlak že prišel je povedal službujoči uradnik, da ima vlak približno 150 minut zamude in da pridejo ob pol 15 popoldne.

Po dolgem čakanju se vrata ob pomožnih blagajnah odpro in skozi nje se vsuje »množica« recí in piši dveh ljudi. Na peronu samem se spreha kvečjemu 50 do 80 ljudi z železničarsko godb vred.

Ko je vlak privozil, je godba zaigrala Triglavsko koračnico v pozdrav našim rojakom i nmemškim gostom 500 po številu, ki so iz vlaka pozdravljali najzavednejše pozdravljajoče Ljubljančane. Izgledalo je kakor da smo naše rojake zatajili. Ni bilo pozdravnih govorov, ni bilo ne cvetja ne zastav. Nepriljetno je bilo nam, ki smo prišli, da jih pozdravimo, pri takem »slavnostnem« sprejemu.

Kje so bila narodno obrambna in ostala društva, krožki, lige, korporacije, konference in kola, kje so bili vsi oni, ki vedo ob sleherni priliki toliko napisati o našem življu v tujini. Ni jih bilo in zatajili so ob takem sprejemu tudi prisotni govorniki, ki

so se izgovarjali, da so izseljenci itak trudni in izmučeni od dolgega potovanja. Med tem ko je marljiva železničarska godba igrala koračnice, se je peron praznil in zopet smo se »komaj prerili« skozi izhod, ki je bil že ob mnogih dnevih premajhen in pretesen.

Ko smo tako odhajali, sem se spomnil na prijetne in nepozabne ure, ki sem jih preživel pri naših izseljencih v Essenu, kako smo bili sprejeti, kako smo prešli od mladih slovenskih deklet daleč od domovine slovenski »pušeljce«, nagelj in rožmarin, kako smo prepevali domačo pesm, jim govorili o domačem kraju, o Sloveniji, Jugoslaviji.

In ko smo odhajali, smo si rekli na svidenje v domovini. In res, prišli so v največjem številu po letu 1918. v domovino, ki jih je sedaj tako skopo sprejela.

Ali so res naši ljudje pripravljani samo za sprejeme svojih pristašev, ki se vračajo z zmagovalnih turnej in obhodov.

Ali niso naši izseljenci največji zmagovalci in triumfatorji, ki niso izgubili v dolgih letih težkega dela v tujini svoje narodne zavest in ki niso pozabili in zatajili materinskega jezika. Še več, pripeljali so svoje sinove in hčere, ki so se rodili v tujini, da jim pokažejo domovino, o kateri so jim tako lepo pripovedovali in govorili.

Pozdravljamo Vas, rojaki, ob prihodu v domovino skromno, a tem priscrnejše. Pri-

nazori ne moremo spremeniti. Ali je torej potrebna taka zagrizena cepitev? Saj imamo vsi študentje približno iste potrebe, iste namene. Seveda sredstev nimamo vedno istih. Kaj je s stanovanjem, hrano, knjigami? Ali ima mlad človek možnost, da se usposablja, kakor bi se rad? To so šele važna vprašanja! Dalje pa: Kako uporabljati svoj prosti čas? S kakim delom se ukvarjaš? Evo ti nazorov, otipljivih, realnih nazorov, ki te spremljajo ob vsakem koraku. »Tabori« se zanje ne brigajo dosti, »tabori« hočejo le številčno zvečati svoje pristaše. Povejmo si resnico neolepšano v obraz.

Študentje taborov ne jemljejo vedno resno. A žalostno je, če abotne fraze ločijo sicer najboljše prijatelje. V vsem se skladajo. Najsmušejše je, da tudi v nazorih. V vseh: političnih, verskih, gospodarskih. A vendar jih nek vrag loči. Kaj? Tabor!

Bilo je lepega poletnega dne, ko sem sedel z dvema prijateljskima v prijazni vasi na Dolenjskem. Vroče je bilo, a z bršljanom porasla uta nam je dajala hladno, varno zavetje. V neposredni bližini je ropotala žaga ob bistrem potoku, ki se je vil

Kakor poroča »Ponedeljski Slovenec« so na taboru Kmečke zveze na Brezjah ostro obsodili šenčurske dogodke. Upamo, da bodo obsodili na isti način tudi jeseniške.

Šli ste z zmagonosnim pokalom narodne zavednosti in vztrajnosti! Prišli ste med nas, da se odpočijete od težkega dela in si nabehete novih sil, prišli ste v domovino, v kateri se probuja nov duh — duh jugoslovanskega ljudskega gibanja Zbor z Dimitrijem Ljotičem na čelu, kateri bo s svojim preporoditeljskim programom tudi Vam, dragi rojaki, zagibal delo in kruh v naši bogati in lepi Veliki Jugoslaviji.

Prosvetni večer Udruženja vojnih invalidov

Namestu poročila o tem uspelem večeru naših vojnih invalidov, prinašamo članek našega tovariša Franceta Blagotinška iz Celja, priobčenega v zadnji številki »Vojnega Invalida«:

Radio — žrtvam vojne.

Kratka vest v časopisih: »V sredo 22. t. m. akademija vojnih invalidov« — prenos po radiu. In oni pozabljeni, ki so še doživeli dvajseto leto trpljenja, so prosili dobre ljudi, ki posedujejo radio aparate, in prisluhnilji so valovom radia. Malokdaj je bilo toliko poslušalcev ob radio-aparatih in malokdaj iz vseh najnižjih plasti naroda. Poslušali so ti pozabljeni zidarji temeljev Jugoslavije in oči so postale solzne — po tolikih letih vendar enkrat! Poslušali so razžaljeni in obupani. Poslušala je zvoke vojna vdova. Solzna se je opirala na svojega sina, ki je danes pri njej lep in močan, na dopustu v častni uniformi jugoslovanske vojske. Mati ob njem pa ni zato »nemoralna«, ona je svetnica, ker ga je vzgojila v dobrega državljana in ponosnega vojaka.

Kdo bi naštel vse take in enake prizore, ki so se odigravali v sredo zvečer pri radijskih sprejemnikih širom naše ožje domovine. Kakor silen krik je bilo predavanje Matka Štefeta, krik tisočev vojnih žrtev po pravici.

Pakor tolažba pozabljenim so se razlivali po radiu glasovi orkestra, pevcev in naših umetnikov, ki so pokazali, da niso veliki samo po umetnosti, temveč tudi po duši in srcu. Zato so ti glasovi zapluli globoko v srca ponižanih in razžaljenih. Iz-zvali so novo upanje — upanje, da se povrnejo oni časi, ko je narod navdušeno pozdravljaval novo zgrajeno Jugoslavijo, in burno vzklikal zidarjem, ki so njene temelje s krvjo cementirali. Ali je že kdo občutil, v kako čudovito tesni zvezi je jugoslovenstvo z zaščito vojnih žrtev? Če se zanemarja eno, ugaša plamen za drugo, zato naj bo veliko oboje, ker le tako bo velik in zadovoljen tudi narod jugoslovenski! Takle invalidski radijski večer nam daje posebno upanje, da vzhaja nova velika jugoslovenska zarja, ki bo prinesla lepših dni vsem, ki so sodelovali na tej akademiji in tako pokazali, da se hoče Jugoslavijo v tem pogledu uvrstiti med velike, napredne narode, ki dajejo prvo čast svoji mvojnini žrtvam.

Vojne žrtve danes čakajo, nestrpno čakajo, kdaj se bo odgrnila zavesa pred novim invalidskim zakonom. Kako dolgo bodo morale še čakati?

Obletnica smrti

tov. Rudolfa Zalokerja

Dne 12. t. m. bo eno leto, ko smo prejeli vest o tragični nesreči in smrti našega odličnega člana in tovariša pokojnega Rudolfa Zalokerja, industrijalca v Ljubljani. Pokojni se je v noči 12. avgusta 1937 vračal s poslovnega potovanja iz Celovca proti Dolu, kjer je nadziral gradnjo svoje nove tovarne za kisik in kjer je stanovala tudi vsa pokojnikova družina. Na ostrem ovinku blizu Preloga pri Ihanu, malo po polnoči, zavozil je z avtom v jarek ob cesti in ko so ga težko ranjenega prepeliali v Leonišče je podlegel poškodbam.

Bil je vzgleden član JLG, banovinskega odbora in konzorcija »Zbora«. Z njim je padel neustrašen borec za resnico in pravico, zato ga Zbor ne bo nikdar pozabil.

Le naprej brez miru

»Slovenec« prinaša dne 3. t. m. dobesedno sledeč članek:

Slovenski tabori v jugoslovanskem duhu

Na velike narodne tabore, ki se pri nas vrstijo nedeljo za nedeljo in jih obiskujejo najvidnejši predstavniki Slovencev, je postal pozoren tudi tisk po državi. Zlasti o nedeljskih taborih v Sošanju in Komendi poročajo vsi uglednejši listi zelo obširno, tako »Obzorje«, »Novosti«, »Politika«. Najbolj izčrpno pa poročata belgrajsko »Vreme« in »Samouprava«, ki poleg opisov, kako so te narodne slavnosti potekale, prinašata tudi govore obeh slovenskih ministrov. Zlasti dr. Korosčevemu govoru v Sošanju pripisujeta velik pomen in ga priobčujeta v celoti. Prav tako obširno ponatiskujeta govore ministrov dr. Kreka in dr. Cvetkovića. Poročila pohvalno omenjajo nastop slovenskih fantov, organizacijo in opisujejo pisane sprejeme, da bralec dobi verno sliko naših prireditev. »Vreme« piše tudi o taboru v Hotedrščici in v St. Rupertu. Tako gre sloves naših prireditev po vsej državi, z njim pa tudi naše dobro ime.

Od tistega, kar nam v naslovu obljublja, omenja samo nastop — »slovenskih fantov« ...

Študentje

(Nadaljevanje.)

Popolnoma zgrešena bi bila trditev, da mladina le iz idealizma, iz čistega hrepeneja po resnici zametuje delo, smernice starejših. Res je sicer, da se marsikomu zastudi ogabno trgovanje z najlepšimi nazorji, skrivanje sebičnih namenov za religijo, nacionalizmom, socialnostjo ter sebičnost in neodkritosrčnost v vrstah starejših voditeljev teh taborov. A zato seveda študentje še davno nismo nedolžni angeli, ki bi le radi vplivov samozvanih voditeljev prihovski spopad. Vsi trije smo se jezili drugi manj izkušeni. Samovoljnost, častihlepnost, prirojena trma tudi vplivajo na upornost mladine v taborih.

Brez dvoma bi bilo za mladino dosti boljše, če bi taborov ne bilo. De facto si v praktičnih nazorih sploh niso tako nasprotni. Saj nihče ne taji, da smo vsi skupaj Jugoslovenci, Slovenci in katoličani. Vsi bi tudi radi bili pravi socialisti. Ne glede na to je slednjič razlika samo v gledanju na zunanji svet, ki ga študentje z vsemi svojimi

po dolini. France, domači sin, je nama gostoma pripovedoval, kako je z lesno kupčijo, ko se je po ukinitvi sankcij spet odprla italijanska meja. Beseda je dala besedo. Kmalu smo začeli obravnavati politična vprašanja. Ozračje je bilo tedaj zelo napeto, prejšnji mesec je bil v Sloveniji Živkovič, vršile so se znane demonstracije in vsem nam je bil še živo v spomnu prihovski spopad. Vsi trije smo se jezili nad političnimi strankami, ki povzročajo toliko nepotrebnega razburjenja, obsojali pokolje in pretepe kot sredstva političnega boja. Tudi na svetovnonazorska področja smo prešli in ugotovili čudovito skladnost. Pa smo spet zavili v politiko. Obsodili smo samoslovenstvo kot neumnost in velesrstvo kot krivico, priznali, da se izrabljata vera in nacionalizem v nečedne namene. Torej isti nazor — torej vsi trije iz istega tabora, kajne? Kaj še! En nacionalist in dva klerikalca. Kje je torej razlika? Kje je vzrok ločitve?

V študentih ne. Seveda se tudi mi trije v prijazni tatici tam doli na Dolenjskem nismo strinjali. A to niso bila nasprotja, ki bi ločila tabore! Slednjič je vendar toliko

glav kolikor misli. Dovolj sem srečal dijakov, ki so se šteli za Jugoslovanske nacionaliste, a so bili hujši slovenoborci kakor marsikateri klerikalci, še več sem našel pripadnikov »katoliškega tabora«, ki so bili deseterat svobodnejši v verskonavnih zadevah kakor jaz, ki nisem bil nikdar pripadnik tega tabora. Vsa ta nejasnost, namerna ali nenamerna neodkritosrčnost mladega človeka bega. Blagor mu, ki enostavno verjame vse, kar sliši pri svojih, ki slepo zaupa svojemu taboru! Po moje je malo takih klub varljivemu videzu. Kajti vedeti je več, kakor verjeti. Neizpodbitno dejstvo je to, ki ga ni mogoče zanikati. In vsakdo hoče vedeti, kaj je resnica.

Prej sem omenil imena treh taborov: nacionalni, slovensko-katoliški in neodvisni. Sedaj jih hočem imenovati s pravimi imeni: liberalni, klerikalni in marksistični. Že vidim ogorčenje, ki se dviga. Ali smo mi, nacionalisti liberalci? Kaj imamo mi, katoliška slovenska mladina opraviti s klerikalizmom? Mi smo le demokratični študentje, ki imajo srce za reveže in je-li to — marksizem?

(Dalje prih.)

Krstna slava vojnih dobrovoljcev

Na Vidov dan so praznovali naši vojni dobrovoljci svojo krstno slavo ob veliki udeležbi nacionalne javnosti. Uvodno besedo je spregovoril g. Žagar Joco, nato pa je nastopil kot slavnostni govornik naš tovariš Paulin Rajko, ki je izvajal:

»Tovariši! Danes na Vidov dan se je dopolnilo 549. leto bitke na Kosovem polju leta 1389. Vsi vemo, da je tedaj padla vsa srbska vojska v neenaki borbi z nadštevili Turki. Ta katastrofa je imela usodne posledice ne samo za zgodovino Srbije, temveč za zgodovino vseh južnih Slovanov, celo za vso Evropo.

Glava srbske države in vrhovni poveljnik vojske car Lazar je obležal mrtev na bojišču, ker je raje slavno padel kot junak, ko da bi živel v sramotni odvisnosti in suženjstvu. Istih misli z njim je bilo vse srbsko plemstvo in vsa vojska, ki so se borili do zadnjega moža za svojo svobodo, vero za evropsko civilizacijo in za svojega carja. Ta največja katastrofa v srbski zgodovini je postala največji in najsvetlejši simbol srbskega naroda in je rodila čudeže. Okrog grobnice kosovskih junakov so narodni rapsodi spletli večno zelen venec slave, venec krasnih srbskih narodnih pesmi. V njih je proslavljen mučniški car Lazar skupno s svojimi vojščaki kot noben drug vladar niti pred niti za njim. In največji jugoslovanski kipar Ivan Meštrović je izklesal iz belega marmorja božanske like Majke Jugovića in drugih legendarnih oseb.

Srbska narodna cerkev je priredila vsako leto vidovdanske žalne svečanosti in molila za pokoj duše junakov, ki so dali svoja življenja za Krst častni i slobodu zlatnu. Vojaške oblasti so prirejale njim na čast parade in vojaške slavnosti. Starci v vaseh in pastirji v planinah pa so jemali v roke gusle in peli pesmi o carju Lazarju in njegovih junakih, posebno o Milošu Obiliću, ki je ubil sultana Murata na Kosovem. Tako se je to ponavljalo iz leta v leto, od generacije do generacije — vedno v duhu tistega napisa redovnice Efimije (nekdanje vojvodinje iz Serez-a v Makedoniji), katerega je uvezla v svileno pregrinjalo v čast knezu Lazarju v Ravanici leta 1399.

V tem napisu je zapisano:

»U svemu što je ovoga sveta lepo vas-pitan si još od mladosti, o novi mučeniče, kneže Lazare, i močna ruka Gospodnja pokaza te jaka i slavna među svom gospodom zemaljskom. Vladao si zemljom svoga otačstva, i usvemu si dobrom razveselio Hrišćane, koji ti pod ruku biše dani, pa si s junačkim srcem in blagočestivom željom izašao pred demona i protivnika božanstvenih crkva, rasudivši, da tvoje srce ne može otpreti, da mirno gleda, gde Hrišćanima tvoga otačstva zavladaju Turci i voleo si i ostaviti trošnu višinu zemaljske vlade, pa se poprskati krvlju svojom, i stati u društvu nebesnoga cara, nego bi to otpreti. Tako si dvoje postigao: I ubio si demona i primio si od Boga venac mučenički...»

Morda bi kdo vprašal: zakaj slavijo Srbi tako svečano ravno dan svojega največjega poraza? Zakaj ne slavijo na primer dan 16. aprila 1346. leta, ko se je njihov vladar Štefan Dušan kronal v Skoplju za carja vseh Srbov, Bolgarov in Grkov? Kdor pozna historijo jugoslovenskega naroda se ne bo čudil temu zgodovinskemu paradoksu. Kajti najtipičnejša poteza jugoslovenske politične mentalitete, posebno srbskega kmeta je ta, da postavlja svoje idole iznad vsakega političnega oportunizma. Požrtvovalnost za svobodo, vero, domovino in tovariše proslavlja srbska patrarhalna etika, posebno narodna poezija, ki sta vzgajali jugoslovanskega človeka vse do danes. Najtipičnejša srbska narodna pesem celo podčrtava, da je car Lazar leta 1389. dobro vedel, da bi mogel rešiti svoj prestol in življenje samo, če bi postal vazal turškega sultana Murata in bi le-temu dovolil prehod skozi Srbijo za osvajanja v srednji Evropi. In čeprav je car dobro vedel, da bo propadel sam in vsa njegova vojska — vseeno je šel v neenako borbo s Turki in padel za Svobodo in čast domovine.

Ta plemenita žrtev je napravila na preprosti narod večji utis kot vse zmage v zgodovini. Še več: srbska narodna pesem je proslavljala vara Lazarja kot mučenika in prosvetitelja, ker je bila za ljudsko dušo njegova mučniško trnjeva krona mnogo dragocenejša in globlji simbol — kot njegova zlata krona vladarja.

Zgodovina se ponavlja. Ali ni bil pokojni kralj Peter I. naš drugi Lazar, kot je katastrofa Srbije iz leta 1915. bilo drugo Kosovo? V obeh slučajih je Srbija propadla, ker je postavila svoje ideale iznad vsega političnega oportunizma. Ves jugoslovanski narod je nosil na svoji glavi trnjevo mučniško krono carja Lazarja. Ta duh je prikladal tudi nas vojne dobrovoljce pod srbske zastave iz vsega sveta — duh Kosova, duh Albanije — duh dobrovoljskega zavestnega junaštva in mučeništva. Ta duh nam je tudi naročal, da smo si izbrali Vidov dan za dan svoje slave.

Vse v naši zgodovini se je dogajalo, kot je bilo sojeno. Poleg krvi, poleg milijonov žrtev od Sokola, Vretenika, Kajmakčalana in nazaj do Dobrudže in Kumanova so tudi žrtve naših tovarišev dobrovoljcev postale temelj naše zmage. Po dvojnem Kosovu je zmagala svoboda. Iz krvi je zažarela zmagga, iz krvi je zaoril po vsej naši zemlji krik: Svobodni smo. Zagoreli so kresovi, zapele se pesmi. Saj smo dobili svojo državo. Imamo svojega kralja. Dosegli smo svobodo. Zgodilo se je, kot je bilo sojeno.

Toda kljub žrtvam nismo znali ceniti svobode. Kljub junaški preteklosti smo pozabili na moč bratstva. Kljub nekdanjemu tovarištvu smo pozabili na ljubezen. Pa je zavlada robstvo, suženjstvo duha. Zavladalo je nebratstvo, zavladala je mržnja, ubijalska in slepa. Zasejali so med narod prepričanja, ki niso nikdar zanj ničesar storili. Oče je vstal zoper sina, sin zoper očca.

O židovskih »kulturnih delavcih«

(Konec.)

Oglejmo si nekoliko поблиže od purgarja našteje »kulturne delavce«. Ljudje so pred Marxom, Lassalom in Adlerjem vendar le še verovali, da so politika, morala, religija in umetnost prave manifestacije duha, ki nimajo nobene zveze z žepom in želodcem. Paso prišli ti trije Židje in dokazovali, da izvirajo vse te najidealnejše stvari iz posvetnega in gnojnega dela nizkotne ekonomije.

Vsak od nas je v bistvu prepričan, da je normalen in moralen človek — pa se nenekad pojavi moravski Žid Sigmund Freud in ugotavlja, da je v najplemenitejšem in najodličnejšem gentlemanu skrit razvratnež, krvosramnik ali potencirani zločinec.

Od časov »dvorov ljubezni« in sladkega novega sloga smo se navadili, da smatramo žene za idole. Za nekako posodo dovršenosti, — pa se vmeša dunajski Žid Weininger ter znanstveno in dialektično dokazuje, da je žena odvratno in prostaško bitje, brezno podlosti in manjvrednosti.

Mislili smo, da živimo v solidnem vesoljstvu, urejenem na temelju časa in prostora, ki sta odrejena in absolutna. — pa se že pojavlja Žid Einstein iz Ulma, ugotavlja, da sta čas in prostor ena in ista stvar, da absolutnega prostora ali časa ni — da je vse zasnovano na relativnosti in da je zgradba stare fizike, ponosa moderne znanosti, zrušena.

Nemški romantizem je ustvaril idealizem in rehabilitiral katolicizem — pa pride pedenji-židek iz Düsseldorfa, z imenom Heine in se roga romantikom, idealistom in katolikom s svojim veselim in zlobnim genijem.

Koncem 19. stoletja si domišljia Evropa Tolstega, Ibsena, Nietzscheja in Verlaineja, da živijo v veliki dobi človečanstva; že prihaja iz Budimpešte Maks Nordan in tolmači, da so slavni pesniki in pisatelji samo degeneriranci in da je vsa naša civilizacija osnovana samo na laži.

Intelektualci, filozofi in ostali ljudje so vedno mislili, da je inteligenca edino kredstvo za doseg resnice — že vstane pariški Žid Bergson ter ruši s subtilnimi in genialnimi analizami primat intelekta, podira milenijsko zgradbo platonizma ter zaključuje, da koncipirajoča misel ni sposobna doseči realnosti.

Disraeli nas je »osrečil« z idejo gospodarskega liberalizma, t. j. svobode izžemanja svojega bližnjega do mile volje, Bronstein pa je usmeril nezadovoljstvo izžemanih zopet Židom v prid, medtem ko je Blum l. 1907. napisal knjigo o ženi, kjer pravi, »naj žena še pred stopanjem v zakon sprostí v sebi vse tisto, kar je strastnega v njenem instinktu«. In da bo stvar po uničenju morale in poštenja v narodu

ta, brat zoper brata, nesloga je slavila orgije. Tako kot je bilo sojeno.

Toda kot z zamahom meča je presekala vse to On, vitez naš. In dal je naši državi ime, o katerem so skozi stoletja sanjali in zanj padali milijoni. Sanja je postala resnica, iluzija je postala realnost.

Novo pokolenje bo prišlo, sveže, močno, širokega diha. Ono bo vse te drobne mučne krče mladosti naše države in nacije preplavilo z vedro in globoko razumnostjo in ljubeznijo. Prišla bo nova Jugoslavija, Jugoslavija reda in dela, Jugoslavija bratske ljubezni in sloge. Na čelu ji bo stal naš mladi kralj Peter II. Obnovitelj, sin kralja mučenika, ki bo dokazal nam in vsem, da jugoslovansko pravo v Marseillu ni propadlo.

Tovariši! Grenke so misli, ki nas dobrovoljce danes navdajajo. Ko mislimo na svoje muke, na žrtvovano mladost in na napore pred 20. leti in na nepregledno turbo vrsto grobov naših dragih, hrabrih tovarišev, se nam v vsej grozoti pojavlja pred očmi val današnjega anacionalizma. Da, to boli, že in peče, dvojno, trojno bolj vojne dobrovoljca, ki je pripravljaj, ustvarjal in ustvaril to državo, ki nosi ponosno ime Jugoslavija. Zato smo dobrovoljci tudi odgovorni za razvoj tega našega otroka. Zato ne smemo odnehati.

Nič ne pomaga. Moramo vztrajati, tako kot smo vztrajali nekoč v strelskih jarkih. Ne smejo nas upogniti nobene sovražne sile, dokler se tisti pogubni val ne izvrže v grandiozen val nacionalnega preporoda.

V tem znamenju vam kličem tovariši: »Srečna Vam slava!«

Zagotovilo

Poznam, predobro vas poznam, vas, ki imate srce iz železa, ki vse pohlep po zlatu vsa prepreza in muke tuje so užitek vam.

Noben vam greh ne tlači krivih ram, Zločinov ne teži srce vam peza... Raztepla vas po svetu sveta jeza zato je mar, da vladate zdaj nam?

Kaj hočete med nami, kaj od nas! Je to »obljubljena dežela« mar!... — Ni varen več za vas današnji čas!

Duh ljudstev se budi, doslej strit in teptan!

Rešila vas ne bo oblast in ne denar, ko vstane srd na »povračanja dan«.

Srdž.

stopnike zoper gornjo božjo zapoved presteje na prstih ene same roke!

To dejstvo ga prav nič ne sili k premišljevanju. Židovsko verovanje v nadnaravno življenje mu je samo ob sebi umevno, medtem, ko mu je tako verovanje med kristjani nazadnjaštvo, zaostalost, srednji vek, ovira napredku in znanosti. Židovski znanosti, namenjeni kristjanom namreč, nikakor pa ne samim Židom!

To pa je zopet znak, kako daleč smo kristjani že padli pod vpliv židovstva! Ne samo s svojim finančnim velekapitalom, temveč tudi s svojo izključno za kristjane izmišljeno miselnostjo, ki velja samo za izvoz med slednje, nikakor pa ne za Žide same, podjarmili so nas že tako temeljito, da se n. pr. g. Koštišal tega niti ne zaveda več. Njemu so že odvzeli vsako svobodo razmišljanja, talmudizirali so mu možgane in mozeg, da sledi, kakor mesečnik brez volje in odpora — Židu in dela za njega reklamo v — reci in piši — nacionalnem dnevniku — »Jutru«!

Mi čestitamo temu »nacionalnemu« dnevniku k njegovi najnovejši pridobitvi. Lepše res ni mogel manifestirati svoje brezvsebinske »nacionalnosti« kot s tem, da je začel navijati za — Žide! S tem je najlepše dokazal vrednost svoje »nacionalne« zavednosti, ki močno diši po tisti matičnjici internacionali, iz katere se je l. 1843. porodila marxistična internacionala, da bi od tedaj korakali vzporedno mati in hčerka...

Same prazne glave mislijo, da vse razumejo in da znajo vse raztolmačiti.

Vimoude.

Tajna človeškega bitja ni samo v tem, da živi, ampak v tem, zakaj živi.

Dostojevski.

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI:

Dr. Fedran Gregor, Stična, 50 Din.
Darovec D., Čret, 38 Din.
Zavadlov St., Pobrežje-Maribor, 10 Din.

Darovalcem iskrena zahvala! Tovariši in prijatelji, posnemajte!

Iz pokreta

Na seji mestnega (sreskega) odbora v Ljubljani dne 15. VII. t. l. je bil na podlagi čl. 28 in 35, točke 2. organizacijskih pravil JLG Zbor, izključen iz pokrita: Hren Josip, mehanik, Ciglarjeva ul. 7, pododbor Ljubljana-Moste.

Iz pokreta je izstopil: Košir A., tovarniški delavec z Jesenic.

Našim naročnikom!

PRI ZADNJI ŠTEVILKINAŠEGA LISTA SMO PRILOŽILI POLOŽNICE. TOVARIŠI, KI SE NISO PORAVNALI NAROČNINE, NAPROŠAMO, DA ISTO PORAVNAJO VSAJ ZA TRI MESECE V NAPREJ. LE NA TA NAČIN BOMO LAHKO REDNO IZDAJALI LIST. ZAPOMNITE, DA »ZBOR« NIMA NIKAKŠNIH SUBVENCIJ IN PODPOR IN SE VZDRŽUJE LE S PRIHODOM NAROČNINE.

Ali ste v zvezi z našim apelom:

1. NAKAZALI NAROČNINO?
2. DOBILI VSAJ ŠE ENEGA NAROČNika?
3. ZBRALI PROSTOVOLJNE PRISPEVKE ZA TISPOVNI SKLAD »ZBORA«? AKO STE NA TO POZABILI, STORITE TAKOJ!